

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): von Bonsdorff, Pauline

Title: Transformacije vsakdanjosti : družbena estetika otroštva

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

von Bonsdorff, P. (2015). Transformacije vsakdanjosti : družbena estetika otroštva. *Filozofski vestnik*, 36(1), 71-84. http://fi2.zrc-sazu.si/sites/default/files/fv_2015-1.pdf

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Filozofski vestnik

ESTETIKA VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA
GALILEO GALILEI IN »PRVI KOPERNIKANSKI PROCES«:
NARAVA IN SVETO PISMO

ISSN 0353 4510
Letnik/Volume XXXVI
Številka/Number 1
Ljubljana 2015

Filozofski vestnik

ISSN 0353-4510

Uredniški odbor | *Editorial Board*

Aleš Erjavec, Peter Klepec, Rado Riha, Jelica Šumič Riha, Matjaž Vesel,
Alenka Zupančič Žerdin

Mednarodni uredniški svet | *International Advisory Board*

Alain Badiou (Pariz), Paul Crowther (Galway), Manfred Frank (Tübingen),
Axel Honneth (Frankfurt), Martin Jay (Berkeley), John Keane (Sydney),
Ernesto Laclau † (Essex), Steven Lukes (New York), Chantal Mouffe (London),
Herta Nagl-Docekal (Dunaj), Aletta J. Norval (Essex), Oliver Marchart (Luzern),
Nicholas Phillipson (Edinburgh), J. G. A. Pocock (Baltimore),
Wolfgang Welsch (Jena)

Glavni urednik | *Managing Editor*

Jelica Šumič Riha

Odgovorni urednik | *Editor-in-Chief*

Peter Klepec

Tajnik | *Secretary*

Matej Ažman

Jezikovni pregled angleških tekstov | *Translation Editor*

Dean J. DeVos

Naslov uredništva

Filozofski vestnik
p. p. 306, 1001 Ljubljana
Tel.: (01) 470 64 70

Editorial Office Address

Filozofski vestnik
P.O. Box 306, SI-1001 Ljubljana, Slovenia
Phone: +386 (1) 470 64 70

fi@zrc-sazu.si | <http://fi2.zrc-sazu.si/sl/publikacije/filozofski-vestnik#v>

Korespondenco, rokopise in recenzentske izvode pošiljajte na naslov uredništva.
*Editorial correspondence, enquiries and books for review should be sent to the
Editorial Office.*

Revija izhaja trikrat letno. | *The journal is published three times annually.*

Letna naročnina: 21 €. Letna naročnina za študente in dijake: 12,50 €.

Cena posamezne številke: 10 €. | *Annual subscription 21 € for individuals, 40 €
for institutions. Single issue: 10 € for individuals, 20 € for institutions. Back issues
available. Master Card / Eurocard and VISA accepted. Credit card orders must in-
clude full name and address of the holder, card number, expiration date and CVC.*

Naročila sprejema

Založba ZRC
p. p. 306, 1001 Ljubljana
Tel.: (01) 470 64 64
E-pošta: narocanje@zrc-sazu.si

Orders should be sent to

ZRC Publishing House
P.O. Box 306, SI-1001 Ljubljana, Slovenia
Phone: +386 (1) 470 64 64
E-mail: narocanje@zrc-sazu.si

© Filozofski inštitut ZRC SAZU | Institute of Philosophy at SRC SASA, Ljubljana

Oblikovanje / *Design*: Phant&Puntza

Tisk / *Printed by*: Cicero Begunje

Naklada / *Printrun*: 460

Filozofski vestnik

XXXVI | 1/2015

Izdaja | Published by

Filozofski inštitut ZRC SAZU
Institute of Philosophy at SRC SASA

Ljubljana 2015

Kazalo

Filozofski vestnik | Letnik XXXVI | Številka 1 | 2015

Estetika vsakdanjega življenja

- 7 **Arto Haapala**
O estetiki vsakdanjosti: domačnost, tujost in pomen kraja
- 25 **Ossi Naukkarinen**
Kaj je »vsakdanje« v estetiki vsakdanjosti
- 41 **Cristian Hainic**
Heideggerjevski izvori estetike vsakdanjosti
- 59 **Arnold Berleant**
Prilastitev čutnosti in subverzija lepote
- 71 **Pauline von Bonsdorff**
Transformacije vsakdanjosti: družbena estetika otroštva

Galileo Galilei in »prvi kopernikanski proces«: narava in Sveto pismo

- 87 **Galileo Galilei**
Izbrana pisma in dokumenti (1613–1616)
- 169 **Matjaž Vesel**
Dobri teolog Galileo Galilei
- 197 **Povzetki**

Contents

Filozofski vestnik | Volume XXXVI | Number 1 | 2015

The Aesthetics of Everyday Life

- 7 **Arto Haapala**
On the Aesthetics of the Everyday: Familiarity, Strangeness,
and the Meaning of Place
- 25 **Ossi Naukkarinen**
What is "Everyday" in Everyday Aesthetics
- 41 **Cristian Hainic**
The Heideggerian Roots of Everyday Aesthetics
- 59 **Arnold Berleant**
The Co-optation of Sensibility and the Subversion of Beauty
- 71 **Pauline von Bonsdorff**
Transformations of the Everyday: The Social Aesthetics of Childhood

Galileo Galilei and "First Copernican Process": Nature and the Holy Bible

- 87 **Galileo Galilei**
Selected Letters and Documents (1613–1616)
- 169 **Matjaž Vesel**
The Good Theologian Galileo Galilei
- 197 **Abstracts**

Pauline von Bonsdorff*

Transformacije vsakdanjosti: družbena estetika otroštva

1. Uvod

Ena od razlik med umetnostjo in vsakdanjim življenjem, kot jo vsaj na Zahodu na splošno razumemo, je ta, da medtem ko umetnost teži k novosti, edinstvenosti in individualnosti, estetiko vsakdanjosti označujejo domačnost, anonimnost ali celo prozaičnost. V pričujočem članku želim prispevati k estetiki vsakdanjosti s previdnim raziskovanjem področja, kjer se umetnost in vsakdanjost zblížujeta na evidentne, a slabo raziskane načine, in to je dejavnost igre. Otroci se igrajo, v tem so zagotovo edinstveni; čeprav bodo moji primeri večinoma vzeti iz otroštva, poudarjam širši pomen igre kot bogastva v človeškem življenju.¹ Igra je tako kot umetnost področje aktivne domišljije in »mimetična razsežnost«² je pomembna v številnih stvareh. Na tem mestu o igri razpravljam s poudarkom na njenih performativnih vidikih: o tem, kaj se dogaja in kaj je storjeno v – kot trdim – temeljno družbeni dejavnosti igre.

Eden skupnih imenovalcev estetike vsakdanjosti in otroške igre je natanko njun družbeni značaj.³ Estetika otroštva lahko pomaga določiti in analizirati estetske

¹ Med klasične razprave o kulturnem in estetskem pomenu igre iz dvajsetega stoletja spadajo Johan Huizinga, *Homo ludens. Versuch einer Bestimmung des Spielelements der Kultur*, Akademische Verlagsanstalt Pantheon, Basel 1938; Hans-Georg Gadamer, *Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*, 2. Auflage, J. C. B. Mohr, Tübingen 1965; Eugen Fink, *Spiel als Weltsymbol*, W. Kohlhammer Verlag, Stuttgart 1960. O nekaterih vidikih igre in umetnosti sem razpravljala v Pauline von Bonsdorff, »Play as Art and Communication: Gadamer and Beyond«, v: S. Knuuttila, E. Sevänen in R. Turunen (ur.), *Aesthetic Culture*, Maahenki, Helsinki 2005, str. 257–284.

² Glej Jennifer Anna Gosetti-Ferencei, »The Mimetic Dimension: Literature between Neuroscience and Phenomenology«, *British Journal of Aesthetics*, Oxford, 54 (4/2014), str. 425–448.

³ O družbeni estetiki razpravlja Arnold Berleant, »Ideas for a Social Aesthetic«, v: Andrew Light in Jonathan M. Smith (ur.), *The Aesthetics of Everyday Life*, Columbia University Press, New York 2005, str. 23–38. Opiše jo kot »estetiko situacije« (30), toda ne ukvarja se s performativnimi in interaktivnimi vidiki.

* Univerza Jyväskylä, Oddelek za umetnost in kulturne študije

njost. Še posebej ima igra moč spreminjati našo percepcijo vsakdanjosti, njene navade in načine. Tako njena podobnost kot razlika z vsakdanjostjo sta pomembni, da bi bila igra pomenljiva. V nasprotju z večino umetnosti se igra ves čas razvija, saj je v vsaki izvedbi ustvarjena na novo. Celó pri igri s scenarijem scenarij obstaja zgolj v glavah sodelujočih in premore le toliko avtoritete, kolikor ti sami privolijo vanjo. Igra je vselej konstantna variacija in improvizacija. V primerjavi z njo je umetnost bolj stabilna, in nekateri so zagovarjali etiko interpretacije, ki spoštuje tako integriteto dela kot avtorjeve intence. Tako v zgodovini kot v sodobni kulturi so si ljudje prisvajali snovi iz fikcije, jo uporabljali v svojem življenju in življenje celo oblikovali po fiktivnih likih.³⁰

Transformacija vsakdanjosti v igri je več kot sprememba modalitete realnega v fiktivno: je bistvena. Igra je konstrukcija realnosti – tako interpretacija kot transformativna domišljija, in vsaka preprosta različica resnice je za njeno vrednotenje nepomembna. Čar in notranja vrednost igre sta prej povezani s tem, koliko lahko narediš: misliš, uporabljaš domišljijo, deluješ.

³⁰ Do tega pride na splošno v fenovskih kulturah. Že Goethejev roman *Trpljenje mladega Wertherja* (*Die Leiden des jungen Werthers*, 1774, 1787) je sprožil znamenit vzpon »Wertherjeve mrzlice«. Tudi mitološki univerzumi privzemajo nove ideje, kot kaže vključitev brezmadežnega spočetja v finski mitološki svet »Kalevala«. V zadnjem delu različice, ki jo je leta 1849 kot *Novo Kalevalo* objavil Elias Lönnroth (zbiralec in urednik teh epov), Marja (ekvivalent Mariji) zanosi od jagode (*marja*), ki jo je pojedla v gozdu, in rodi kralja.

Arnold Berleant

The Co-optation of Sensibility and the Subversion of Beauty

Key words: aesthetic sensibility, co-optation, miseducation, profit, taste

Due to its ubiquity in experience, aesthetic sensibility has many manifestations, both overt and concealed. This paper examines some largely hidden ways in which taste and aesthetic judgment, which are manifested in sense experience, have been subtly appropriated and exploited. I identify and describe such procedures as the co-optation (or appropriation) of aesthetic sensibility, and they have damaging consequences for health, society, and the environment. These practices are a form of aesthetic negation that distorts and manipulates sensible experience in the interest of mass marketing and its profits. I call this pattern the co-optation of sensibility. Such practices have grave ethical significance and carry social and political implications. The aesthetic analysis of ordinary life has a significance that extends beyond the academy and suggests another role for aesthetics, a critical one: aesthetics as a tool of social analysis and political criticism.

Pauline von Bonsdorff

Transformacije vsakdanjosti: družbena estetika otroštva

Ključne besede: igra, otroštvo, umetnost, socialna estetika, estetiški dejavnik

V pričujočem članku vstopim v estetiko vsakdanjosti skozi igro, še posebej (a ne zgolj) skozi otroško igro. Igra gradi most med vsakdanjostjo in umetnostjo; trdim, da je eksistencialno in ontološko pomembna kot polje za artikulacijo, pogajanje in transformacijo družbenega sveta, pa tudi kot konstrukcija življenjskega sveta in njegove kompleksnosti. Igra daje tudi priložnosti za medsebojno izmenjavo intimnih občutkov. Kot temeljno družbeni pojav lahko prispeva h globljemu in bolj kompleksnemu razumevanju družbene konstitucije estetskih fenomenov na splošno. V njej se udeleženci igrajo skupaj in drug za drugega, včasih ustvarjajo performanse, ki jih je mogoče ponoviti (z variacijami ali brez njih), včasih pa gradijo kompleksne fiktivne svetove. Pomembna značilnost igre je njen interaktivni značaj: udeleženci transformirajo strukture in teme iz svojega življenjskega sveta, večinoma skozi improviziranje z drugimi ljudmi. Empirični primeri iger prihajajo iz moje lastne družine. To je metodološko utemeljeno, kajti igro je podobno kot umetnost mogoče najbolje razumeti v kontekstih. Še močnejši razlog za to pa tiči v tem, da se glavni pomen igre ustvarja skozi samo igro. Materiali predstavljajo dve vrsti igre. »Performans s scenarijem« je igra, ki ima omejeno število vlog ali udeležencev in omejeno temo. Podobna je šalam ali t. i. *action songs* (otroške pesmi, ki vključujejo mi-mično in gibalno ponazarjanje petih besed) v tem, da ima dokaj določeno strukturo, čeprav dopušča tudi improvizacijo. Struktura in forma pa takšno igro približata umetnosti performansa, udeleženci si jo lahko tudi zapomnijo in jo reflektirajo. Druga vrsta igre,

o kateri razpravljam, gradi na ustvarjanju vzporednih, fiktivnih svetov. Ustvarjanje in predstavitev takšnih svetov se lahko uporabljata v pogajanjih o vsakdanjosti, na primer tam, kjer otrokovemu družbenemu statusu ali kompetenci ni podeljeno dovolj teže.

Pauline von Bonsdorff

Transformations of the Everyday: The Social Aesthetics of Childhood

Key words: play, childhood, art, social aesthetics, aesthetic agency

In this article I approach everyday aesthetics through play, especially but not exclusively the play of children. Play constitutes a bridge between the everyday and art, and I argue that it is existentially and ontologically important as a field for the articulation, negotiation, and transformation of the social world, and a construction of the life-world in its complexity. Play also gives opportunities for the sharing of intimate feelings. As a thoroughly social phenomenon, play can contribute to a more nuanced and deeper understanding of the social constitution of aesthetic phenomena in general. In play the participants perform together and for each other, sometimes creating performances that can be repeated (with or without variations), sometimes creating complex fictional worlds. A significant characteristic of play is its interactive character: the participants transform structures and themes from their life-world, mostly through improvising with other people. The empirical examples come from my own family. This is methodologically motivated since play, like art, is best understood contextually. An even stronger reason, however, is that the core meaning of play is created within the play. The materials represent two kinds of play. "Scripted performance" play has a limited number of roles or participants and a limited theme. It can be similar to jokes or action songs in having a rather definite structure, but it can also allow for more improvisation. Structure and form, however, make such play analogous to performance arts, and allow the participants to remember and reflect on the play. The other kind of play that I discuss builds on the creation of parallel, fictional worlds. The creation and presentation of such worlds can be used in negotiations about the everyday, for example where a child's social status or competence would not be given enough weight as such.

Matjaž Vesel

Dobri teolog Galileo Galilei

Ključne besede: Galilei, naravoslovje, teologija, Pismo Castelliju, Pismo Diniju

Članek se osredotoča na Galileijevo razumevanje razmerja med razodeto in naravoslovno resnico. Galilei je v *Pismu Castelliju* zagovarjal ločevanje med teologijo in naravoslovnim raziskovanjem, vendar pa je v tem istem pismu in *Pismu Diniju* Biblijo bral kot kopernikansko besedilo in tako – vsaj na prvi pogled – nasprotoval svojim lastnim načelom in hermeneutičnim postulatom. Avtor zagovarja tezo, da je treba Galileijevo kopernikansko

Filozofski vestnik

ISSN 0353-4510

Programska zasnova

Filozofski vestnik (ISSN 0353-4510) je glasilo Filozofskega inštituta Znanstveno-raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. *Filozofski vestnik* je znanstveni časopis za filozofijo z interdisciplinarno in mednarodno usmeritvijo in je forum za diskusijo o širokem spektru vprašanj s področja sodobne filozofije, etike, estetike, politične, pravne filozofije, filozofije jezika, filozofije zgodovine in zgodovine politične misli, epistemologije in filozofije znanosti, zgodovine filozofije in teoretske psihoanalize. Odprt je za različne filozofske usmeritve, stile in šole ter spodbuja teoretski dialog med njimi.

Letno izidejo tri številke. V prvi in tretji so objavljeni prispevki domačih in tujih avtorjev v slovenskem jeziku s povzetki v slovenskem in angleškem jeziku. Druga številka je mednarodna in posvečena temi, ki jo določi uredniški odbor. Prispevki so objavljeni v angleškem, francoskem in nemškem jeziku s povzetki v angleškem in slovenskem jeziku.

Filozofski vestnik je vključen v: *Arts & Humanities Citation Index*, *EBSCO*, *Current Contents / Arts & Humanities*, *(IBZ) Internationale Bibliographie der Zeitschriften*, *The Philosopher's Index*, *Répertoire bibliographique de philosophie*, *Scopus* in *Sociological Abstracts*.

Izid revije je finančno podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Filozofski vestnik je ustanovila Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Aims and Scope

Filozofski vestnik (ISSN 0353-4510) is edited and published by the Institute of Philosophy at the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts. *Filozofski vestnik* is a journal of philosophy with an interdisciplinary character. It provides a forum for discussion on a wide range of issues in contemporary political philosophy, history of philosophy, history of political thought, philosophy of law, social philosophy, epistemology, philosophy of science, cultural critique, ethics and aesthetics. The journal is open to different philosophical orientations, styles and schools, and welcomes theoretical dialogue among them.

The journal is published three times annually. Two issues are published in Slovenian, with abstracts in Slovenian and English. One issue a year is a special international issue that brings together articles in English, French or German by experts on a topic chosen by the editorial board.

Filozofski vestnik is indexed/abstracted in *Arts & Humanities Citation Index*; *EBSCO*; *Current Contents / Arts & Humanities*; *IBZ* (*Internationale Bibliographie der Zeitschriften*); *The Philosopher's Index*; *Répertoire bibliographique de philosophie*; *Scopus* and *Sociological Abstracts*.

Filozofski vestnik is published with the support of the Slovenian Research Agency. *Filozofski vestnik* was founded by the Slovenian Academy of Sciences and Arts.